

Tregjet e karbonit janë rruga më e shkurtër për një Marrëveshje të Re të Gjelbër

Article by Lorenzo Marsili, Suzana Carp

September 24, 2021

Me përkeqësimin e krizës klimatike dhe rritjen e lëvizjeve shoqërore që kërkojnë përgjigje, nevoja për veprime radikale për klimën po njihet gjithnjë e më shumë. Propozimet për një Marrëveshje të Re të Gjelbër të udhëhequr nga shteti po bëjnë valë në të gjithë botën, ndërsa ngërçi në COP25 në Madrid duket se konfirmoi dyshimet për të ardhmen e bashkëpunimit ndërkombëtar për klimën. Por ka arsye për të qenë të gëzuar, sipas ekspertes së klimës Suzana Carp. Problemet e gjata me politikën e BE -së për klimën janë kapërcyer dhe paratë e vërteta janë në tryezë për tranzicionin. Pyetja është a do të jetë e mjaftueshme.

Lorenzo Marsili: Ju punoni për Sandbag, një grup studimor i bazuar në të dhëna për klimën, por kohët e fundit keni dalë në zgjedhjet europiane në Mbretërinë e Bashkuar si një shtetase rumune. Çfarë ju shtyu ta bëni këtë?

Suzana Carp: Mbretëria e Bashkuar është vendi im i banimit dhe ku unë paguaj taksat e mia. Me politikën britanike që shkuan në drejtim të kundërt të krijimit të një mjedisi të përshtatshëm për emigrantët e BE -së, qëndrova në zgjedhje për t'i dhënë një zë këtij komuniteti, veçanërisht europianëve lindorë. Migrantët e BE -së janë vënë në shënjestër prej vitesh pavarësisht kontributit të madh në Shërbimin Shëndetësor Kombëtar dhe shërbime të tjera publike. Unë qëndrova në të njëjtën zonë elektorale si Nigel Farage pikërisht për këto çështje.

Migrimi dhe klima janë të dy fenomene ndërkufitare, të cilat shtetet kombëtare duket se janë gjithnjë e më të paafta për t'i përballuar. Si ka kontribuar politika kombëtare në formësimin e përgjigjes së përbashkët europiane ndaj krizës klimatike?

Shumë grupe pro-europiane anashkalojnë sesi, ndryshe nga migrimi, interesat kombëtare po avancojnë politikën klimatike në Europë. Në përvojën time, është Këshilli që rrit nivelin e ambicies me shumë sesa Komisioni Europian ose Parlamenti Europian. Kjo është arsyeja pse unë nuk jam federaliste. Debati për klimën në nivel kombëtar është i ndryshëm nga ai në nivelin europian: Mbretëria e Bashkuar ka qenë një nga vendet më progresive në BE për çështjet e klimës dhe është dekarbonizuar për frymë më shumë se shumica e shteteve të tjera anëtare. Ndërsa institucionet europiane – përfshirë Komisionin e ri – mbeten prapa.

Eshte e rrallë që njerëzit të lavdërojnë Këshillin mbi Parlamentin.

Gjate këtyre katër viteve të mia të fundit si një aktiviste në fushatën për klimën, unë e kam parë Këshillin si një aleat. Merrni si shembull negociatat e Sistemit të Tregtimit të Emetimeve (ETS). Shumë ndryshime të Marrëveshjes së Parisit i mbijetuan fazës së

Komitetit të Mjedisit dhe Industrisë të Parlamentit Europian, por u humbën në votimin plenar. Pjesërisht kjo ndodh sepse eurodeputetët janë individë dhe për këtë arsye janë më të lehtë të targetohen nga lobet e industrisë. Për çdo aktiviste për klimën që shkoi në zyrën e një eurodeputeti, qindra lobistë i vizituan ata. Punëtorët u dërguan për t'u takuar me eurodeputetët dhe për t'u ankuar se legjislacioni do t'i linte ata pa punë, edhe kur nuk kishte prova për këtë. Udhëtimet në Bruksel dhe hotelet nuk janë të lira, një industri e tërë ishte prapa fushatës.

Our latest edition: Democracy Ever After? Perspectives on Power and Representation is out now.

It is available to read online & order straight to your door.

[READ & Order](#)

Por a arriti Këshilli ta ndryshojë këtë?

Pasi Parlamenti Europian hodhi poshtë disa nga ndryshimet më progresive, legjislacioni shkoi në Këshill. Për të penguar përpjekjet e Komisionit që të pakesonin kërkesat e ministrave kombëtarë, Këshilli transmetoi në kohe reale sesionet dhe arriti të kalojë atë që është ende sot ndryshimi më progresiv mbi politikën e karbonit.

Shumë grupe pro-europiane anashkalojnë sesi, ndryshe nga migrimi, interesat kombëtare po avancojnë politikën klimatike në Europë. Sipas përvojës sime, është Këshilli që rrit nivelin e ambicies me shumë sesa Komisioni Europian ose Parlamenti Europian.

Rishikimi i ETS që u miratua ripunoi rrënjësisht teorinë e tregjeve të karbonit, për të bërë që kufiri dhe tregu të pasqyrojnë ndryshimet në nivelet reale të emetimeve: sa më shumë energji të rinovueshme dhe efikasitet energjiek të ndiqni, aq më shumë pakesoni lejin e karbonit në treg. Ky rregullim ka rritur çmimin e karbonit në Europë, duke rritur të ardhurat në dispozicion për dekarbonizimin dhe duke e kthyer ekonominë e tregjeve të energjisë kundër karburanteve fosile. ETS tani vetë-përshtatet si një sistem i drejtpërdrejtë. Pas dy dekadash diskutime, më në fund është e përshtatur me qëllimin.

Por interesat e fuqishme kombëtare i rezistojnë objektivave ambiciozë, industria e naftës është një shembull. Shumica e njerëzve do të presin që politikën e BE-së për klimën të funksionojnë si politika tatimore, vendet që mbrojnë interesat e tyre afatshkurtra kundër ndryshimeve që do të përfitonin nga BE-ja në tërësi.

Vetëm në Këshill mund të kapërceni interesat kombëtare. Në rastin e naftës, pozicionet negociuese mbi standardet e CO2 për automjetet u ngulitën dhe vetëm në nivelin e Këshillit, qeveritë, të cilat janë në xhepat e industrisë kombëtare, mund të delegojnë

përgjegjësini dhe të thonë se nuk kanë zgjidhje tjetër veçse të bëjnë gjënë europiane. Është i vetmi nivel ku mund të kapërceni presionin nga lobet.

Ju mund të thoni se është një përdorim i virtytshëm i teknikës së përdorur shpesh për të shtyrë politikat jopopullore - “Unë nuk kisha zgjidhje, BE e kërkoi atë”.

Po, por niveli i Këshillit gjithashtu lejon që çështjet të përshtaten si transnacionale në krahasim me ato kombëtare. Lobi gjerman i makinave mund të thotë atë që ata duan, por Gjermania mund të përgjigjet se një çështje e veçantë ka të bëjë me një kauzë më të madhe europiane dhe rregullimin e tregut të brendshëm. Ekziston një zhvendosje virtuale e fajit, por është gjithashtu niveli i duhur për të adresuar çështjet transnacionale.

Ju jeni një besimtare e madhe në çmimet e karbonit. Sistemi ETS është kritikuar shumë se nuk është në shkallën ose shpejtësinë e tranzicionit që na nevojitet. A mendoni akoma se një kapak dhe sistem tregtar i bazuar në treg është mënyra më e mirë?

Po dhe më shumë se më parë. Motoja e Sandbag për ETS dikur ishte “rregullojeni ose hiqeni”. Por marrëveshja e Parisit hapi një rrugë drejt një gjysme të dytë të shekullit neutral ndaj karbonit dhe për këtë ju nevojitet një trajektore. Skemat kapitale dhe tregtare si ETS janë mënyra e vetme për të tërhequr një trajektore në zero, kjo është arsyeja pse Kina dhe Meksika po hapin tregjet e tyre të karbonit. Sapo të kufizoni emetimet, përbërësi tregtar zbulon se ku emetimet janë më të lira, por gjithashtu ndihmon në uljen e kostove të teknologjisë.

Tregu ka një rol në dekarbonizimin, por elementi i gjelber social është i nevojshëm për t’u siguruar që tregu të mos thellojë pabarazitë.

Unë shpesh e quaj veten një liberale sociale të gjelbër. Tregu ka një rol në dekarbonizimin, por elementi social i gjelbër është i nevojshëm për të siguruar që tregu të mos thellojë pabarazitë. Arritja e zeros neto në 30 ose 40 vjet është e pamundur pa tregje që mund të ulin kostot e teknologjisë. Për të mos përmendur që ETS gjeneron të ardhura pa të cilat disa vende nuk do të ishin në gjendje të investonin në tranzicion.

Por emetimet janë rritur që kur u nënshkrua Marrëveshja e Parisit.

E vërtetë, por në BE ETS mbulon vetëm sektorin e energjisë dhe një pjesë të sektorit industrial. Për ata sektorë, emetimet kanë rënë dhe BE -ja i përmbushi objektivat e saj për vitin 2020 katër vjet më parë. Emetimet e sektorit të energjisë janë zvogëluar me një ritëm të shpejtë, ndërsa emetimet industriale kanë qenë në nivele te rrafshet. Me fjalë të tjera, emetimet nga sektorët e mbuluar nga ETS ose janë ulur (ku çmimi i karbonit është reflektuar plotësisht në kosto) ose kanë ngecur (ku industria ishte e mbrojtur nga çmimi). Kjo dëshmon se çmimi i karbonit është mjeti më efektiv për të promovuar dekarbonizimin e qëndrueshëm. Që emetimet po rriten globalisht nuk do të thotë se tregu i karbonit i BE -së është problemi. Mësimi është se ETS punon kur sektorët nuk janë të mbrojtur ose të

përrjashtuar prej tij.

A do të ishte një ide e mirë një taksë e kufirit të karbonit për importet me energji intensive në BE? A kanë të drejtë vendet e tjera t'i etiketojnë përrpjekjet e BE -së për të shfrytëzuar politikën tregtare për veprimet klimatike si proteksionizëm vjedhurazi ?

BE si tregu më i madh në botë ka një detyrim dhe përrgjegjësi për të përrdorur fuqinë e saj të tregut për të drejtuar standardet normative në një drejtim më miqësor ndaj mjedisit. Nuk është proteksionizëm. Organizata Botërore e Tregtisë dhe Marrëveshja e Përrgjithshme për Tarifat dhe Protokollet e Tregtisë thonë se konsideratat mjedisore nuk bien nën proteksionizëm. Proteksionizmi i referohet ndihmës shtetërore dhe formave të tjera të mbështetjes dhe trajtohet ndryshe sipas ligjit ndërkombëtar.

Vendet në zhvillim janë më të ekspozuara ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike, kështu që këto masa tashmë marrin parasysh shqetësimet e të gjithëve. Ideja që fondet e grumbulluara mund të riinvestohen në tranzicionin energjetik të vendeve nga vijnë importet, është një ide e mirë. Është mënyra e vetme për të rritur zhvillimin e masave zbutëse dhe përrshtatëse në vendet e tjera duke pasur parasysh kostot e larta të përrfshira.

Çfarë mendoni për Marrëveshjen e Gjellbër të Komisionit të ri për Europën?

Jam skeptike. Tingëllon si Konservatorët që huazojnë gjuhën për të mbajtur pozicionin e pushtetit dhe kontrollit. Mënyra se si agjenda kombëtare gjermane po shtyhet përpara është gjithashtu thellësisht jo e qendrueshme. Një shembull është ideja për të përrfshirë sektorin e transportit në ETS. Ndërsa shënohet si një lëvizje e gjellbër, realiteti është i kundërt. Heqja qymyrit nga Gjermania do të krijojë shumë lejime në ETS. Në vend që t'i anulojë ato, që do të ishin të shtrenjta, qeveria gjermane po përrdor hapësirën si një jastëk që sektori i transportit të humbasë objektivat e tij. Duke parë draftet e Marrëveshjes së Gjellbër deri më tani, ne jemi të shqetësuar.

A përrputhen paratë në tryezë me ambicien e politikave? Shkalla e transformimit ekonomik dhe financiar të kërrkuar duket se mungon qoftë në aspektin e investimeve reale, obligacioneve të gjellbërta, apo rishpërrndarjes së institucioneve financiare të Europës.

Fondet e kohezionit dhe të ardhurat nga ETS janë tashmë në dispozicion dhe, tani që çmimi i ETS është rritur pesë herë dhe vazhdon të rritet, të ardhurat që vendet e BE marrin nga ajo, si dhe nga fondet e modernizimit dhe solidaritetit, janë rritur në masë. Kroacia ka qasje në 4 miliardë euro për tranzicionin ekologjik, Rumania dhe Polonia shumë më tepër. Paratë janë atje për shtatë vitet e ardhshme, ajo që mungon është një plan investimi strategjik duke i mbajtur të gjitha së bashku. Dhe kjo është një kompetencë kombëtare, BE -ja nuk mund të bëjë shumë atje.

Por kjo është ende shumë më pak se investimi i nevojshëm. Shumë ekonomistë thonë se kërrkohen qindra miliarda në vit.

Askush nuk e di se sa nevojitet sepse shtetet anëtare pohojnë se kanë nevojë për më shumë se sa kanë nevoje realisht. Këto fonde do të shkaktojnë investime private dhe shumat të mëdha parash janë në dispozicion në tregjet private. Pra, nëse më pyet mua,

mjafton.

A nuk dështoi kjo qasje tashmë me planin e investimeve Juncker të Komisionit të mëparshëm?

Planit të Juncker i mungonte drejtimi dhe nuk ishte i fokusuar në klimën. Nëse nuk po flisni për investime në tranzicionin e energjisë, propozimi nuk është tërheqës për sektorin privat. Deri më tani, Europa ka qenë shumë konservatore në lidhje me sektorin e energjisë dhe prandaj nuk ka tërhequr atë lloj investimi privat që keni në mendje.

Mariana Mazzucato argumenton se sektori privat është shumë i trembur për të nxitur atë lloj transformimi industrial që na nevojitet.

Sektori privat nuk do ta drejtojë atë, por sektori privat do ta financojë atë. Qeveritë dhe institucionet e BE -së nuk rezervojnë fonde për tranzicionin sepse emergjenca klimatike nuk është në krye të axhendës për institucionet konservatore, edhe pse vendet e punës dhe rritja ekonomike varen nga ajo.

Si e shihni situatën në vende të tilla si Polonia që varen nga industritë e pista?

Disa vende angazhohen në një shkallë të qëndrimit politik në nivel europian sepse kjo do të thotë më shumë para për ta. Polonia importon pjesën më të madhe të qymyrit që djeg, ironikisht nga Rusia në një pjesë të madhe pavarësisht se nuk dëshiron gaz rus. Lidhja e saj me qymyrin ka shumë mospërputhje: edhe nëse ata nuk mburren me të, qeveria polake po ndërton ferma masive me erë në Detin Baltik. Qymyri nuk ka më të ardhme dhe të pretendimi se ka, i shtyn punëtorët nga një shkëmb.

A rrezikojnë politikat klimatike dhe energjetike të thellojnë pabarazitë midis shteteve anëtare të reja dhe të vjetra?

Shumë qeveri në Europën Qendrore Lindore po zhvillojnë plane për heqjen e qymyrit, edhe nëse nuk e thonë këtë publikisht. Është e drejtë që BE të paguajë më shumë për vendet më të varfra anëtare. Por një tranzicion duhet të ndodhë në radhë të parë që të jetë një tranzicion i drejtë dhe ju nuk mund t'i detyroni mundësitë njerëzve.

Është e drejtë që BE të paguajë më shumë për vendet më të varfra anëtare. Por një tranzicion duhet të ndodhë në radhë të parë që të jetë një tranzicion i drejtë dhe ju nuk mund t'i detyroni mundësitë njerëzve.

Tranzicioni ka shanse për të shkuar mirë, por planifikimi është kyç dhe institucionet e BE -së do të jenë të rëndësishme në këtë drejtim. Këtë kujtim e kam nga fëmijëria. Qyteti im kishte transport publik nga epoka komuniste, atëherë Banka Europiane për Rindërtim dhe Zhvillim i dha një hua këshillit të qytetit në mënyrë që të mund të rinovonte flotën. Qyteti zhvilloi një tender dhe kompania që fitoi importoi autobusë me naftë të dorës së dytë nga Europa Perëndimore. Ne kaluam nga transporti elektrik pa ndotje në transportin me

emetime të larta me një hua europiane.

Kë shikoni si vozitje kundër tranzicionit?

Lobistët industrialë, palët e interesuara dhe aksionarët.

Kush është aleati më i rëndësishëm?

Bizneset, kompanitë dhe industritë progresive, nga të cilat ka mjaft në BE. Bizneset që mendojnë për te ardhmen janë ata që mund të ndryshojnë terrenin në këtë debat. Politikanët priren të jenë të pafuqishëm kur përballen me interesa të organizuara, kështu që kompanitë progresive duhet të shfaqin më shumë arritjet e tyre.

Bizneset që mendojnë për te ardhmen janë ata që mund të ndryshojnë terrenin në këtë debat. Politikanët priren të jenë të pafuqishëm kur ballafaqohen me interesa të organizuara, kështu që kompanitë progresive duhet të shfaqin më shumë arritjet e tyre.

Krahasuar me propozimet e Marrëveshjes së Re të Gjelbër që kërkojnë investime masive, punësim të plotë përmes një garancie të gjelbër të punës dhe rivendosje të bankave qendrore - me pak fjalë, një transformim strukturor i kapitalizmit financiar - qasja juaj duket më graduale dhe reformiste. Sa të ndryshme janë këto vizione për tranzicionin?

Qasjet e ndryshme ndaj Marrëveshjes së Re të Gjelbër nuk janë të papajtueshme me atë që unë mbroj. Unë thjesht jam pragmatike. Reformistët brenda natës kanë pasur veshtiresi për arritjen e qellimit të tyre, ndërsa fushata e qëndrueshme duke synuar pikat e kthesës në sistem duket se ka funksionuar. Falë fushatës kolektive, Banka Europiane e Investimeve ka njoftuar largimin nga karburantet fosile. Në COP 25, një e treta e fuqisë monetare në botë u angazhua për shpronësim.

Shkalla e investimeve të nevojshme kërkon peizazhe të qëndrueshme dhe të parashikueshme investimesh. Që të gjithë të veprojnë me shpejtësi rrufeje, një qasje konsensuale nuk është vetëm e nevojshme, por mënyra më efektive për të ecur përpara. Sidoqoftë, unë mendoj se do të përfundojmë me ndryshimet në sistemin ekonomik që parashikon Marrëveshja e Re e Gjelbër, por vetëm se është fushatë pragmatike ajo që do të na çojë atje. Çmimi i karbonit do të jetë priza në sistemin ekonomik që ndryshon logjikën e huadhënies. Ai do të zhvendosë peizazhin e investimeve duke krijuar fonde të mëtejshme, duke e çuar ekonominë në një drejtim më të virtytshëm dhe duke gjeneruar para, ndërkohë që dekarbonizojmë.

Lorenzo Marsili is an activist philosopher and writer and co-founder of the transnational NGO European Alternatives. He is an active public speaker and media commentator internationally and was the founding editor of the independent journal Naked Punch Review. He currently serves on the Board of the global NGO CIVICUS. His books include *Citizens of Nowhere* (Zed Books, 2018) and *Planetary Politics* (Polity Press, forthcoming 2020).

Suzana Carp is Sandbag's Brussels representative, leading the organisation's EU Engagement. She worked on the Energy Union as a Schuman fellow with the European Parliament's DG Presidency, in the Directorate for National Parliaments, having also previously worked as a civil servant in a national Parliament. Suzana has an MA from College of Europe, where she specialised in the energy and climate diplomacy of the EU in the European Neighbourhood countries and an MSc from the University of Oxford.

Published September 24, 2021

Article in Albanian

Translation available in English

Published in the *Green European Journal*

Downloaded from <https://www.greeneuropeanjournal.eu/tregjet-e-karbonit-jane-rruga-me-e-shkurter-per-nje-marveshje-te-re-te-gjelber/>

The Green European Journal offers analysis on current affairs, political ecology and the struggle for an alternative Europe. In print and online, the journal works to create an inclusive, multilingual and independent media space.

Sign up to the newsletter to receive our monthly Editor's Picks.